

tomná, objevují se zjevy, které jsou později těžko vysvětlitelné, neb vůbec nevysvětlitelné, které jsou však také odstrašujícími. Podobného rázu je brožura „Hnusné probuzení“. Nemohla by se objeviti v dobách normálních. Autor (máme-li se vůbec brožurou zabývat) nevytkl si žádného vyššího hlediska, kterého i politické a stranické brožury vyžadují. A tak následují po sobě bez spojitosti nesouměrně kapitoly: „Jak absorbovala sociální demokracie český národ“, „co soudí Widukind o psychologii Němců a Slovanů“ vedle „Vzrůstu Spojených Států Severoamerických“. Vrcholem brožury, jež má obsahovati „úvahy a studie o zahraniční politice dneška i zítřka“, jest kapitola „Moje legitimace“, kde se autor dovolává svých předků, kteří mu mají přispěti v jeho „kritice“ o politické situaci v Československé republice. Kapitoly této bylo ovšem třeba po kapitolách předcházejících, ve kterých autor lituje zániku Rakouska. „Hnusné probuzení“ působí skutečně odstrašujícím dojmem. Tím spíše jest litovati, že se objevila tato brožura na knižním trhu, protože autorem jejím jest — právník.

—m—

Zprávy.

Seminář prof. Hennera z práva církevního. Proti dřívějšímu bylo letošní seminární cvičení z práva církevního konáno dvě hodiny týdně po dva semestry, letním semestrem počínajíc, a stejně bude upraveno i příště. Stalo se tak na přání, projevená z řad posluchačů a tlumočená v loňském ročníku „Všehrdu“. Není pochyby, že toto rozšíření je značným krokem ku předu za ideálem, aby sem. cvičení stala se zdárným počátkem vědecké práce, k čemuž by si bylo ještě přáti, aby seminární knihovna byla co možná brzy uvedena do pořádku a stala se častěji přístupnou členům semináře. Pak bude jistě možno pracovati v seminářích účelněji, s výsledky neporovnatelně lepšími. Práce byla rozvržena na 2 semestry, jak už bylo řečeno. Letní semestr 1920 byl věnován hlavně dějinám a důkladnému studiu pramenů poznání práva círk. po stránce vnější, aby členové nabyli potřebné zručnosti. Tím by se tato část podobala, ovšem v větší měřítku, „Čtení pramenů“, jež koná prof. H. pravidelně v zimním semestru. Nad to však bylo přihlíženo k pomůckám a k nejdůležitější literatuře. Když takto byl dán pevný základ k další práci, bylo přikročeno k oddílu druhému, totiž ke čtení a výkladu zákonů, vztahujících se ku právu patronátnímu, v pořádku legálních. Thematu tohoto nezvolil prof. H. zcela nahodile. Kdo se zabýval círk. právem, ví, že patronát je z nejzajímavějších a nejdůležitějších institutů práva círk. V době přítomné nabyl tím větší důležitosti pro nás, poněvadž před provedením odluky státu a církve bude vyžadovati odpovědi otázka, zda by alespoň pro přechodnou dobu nebylo dobře, zachovati si na zřízení církve katol. ten vliv, jež až dosud právo patronátní zabezpečovalo. Uvážíme-li slovenské poměry, kde lid namnoze podléhá vlivu kléru, takže tento by ho snadno mohl zneužiti k protistátní agitaci, jak ostatně se také stalo se strany maďarských biskupů a kněží, a vzpomene-li, že naši někteří sousedé jsou

ochotni státi se nástrojem Říma, kdykoliv bychom k tomu svou ukvapeností poskytli záminku, snadno dospějeme k závěru jedině možnému, že zde nestačí jen radikální hesla, nýbrž že bude třeba jednati velmi rozvážně a opatrně. Vždyť ani ve Francii nepodařilo se státní moci rozluštití problém rozluky bez velikých obtíží, a nedávno jsme viděli, že táž Francie hledá dohodu s církví, nepodceňujíc služby, které jí Řím v Orientě může prokázati. Nejen však se stránky církevně-politické, nýbrž i svou historií doporučoval se patronát bedlivé pozornosti. Vývoj jeho je částí boje, jež církev důsledně po staletí vede za osvobozením svého zřízení od vlivu laiků. Po pseudoisidoru, jenž k tomuto boji byl signálem, podařilo se Řehořovi VII. a Kalixtovi II. v boji o investituru vyrvati moci světské rozhodující vliv na jmenování vyšších církv. úředníků. Pak se církev obrací proti vlastníkům kostelů a fojtům. Papež Alexander III. prohlašuje jejich práva, jež vykonávali až dotud jako samostatná, neodvolatelná z moci vyšší, za výsadu, udělenou od církve (a tudíž neodvolatelnou), a dává jim nový název — práva patronátní. Fakticky se tím mnoho nezměnilo, ale právě to značí úplný převrat. Od téhož papeže pochází většina předpisů o patronátu, obsažených v Dekretálech Řehoře IX. V dalších dvou částech corporis iuris canon., totiž in Libro Sexto a v Klementinách, je jen několik ustanovení, v Extravagantech ani jedno. Vývoj práva patronátního dovršilo Tridentinum. Kodex postoupil v boji proti laickému vlivu dále svým důležitým ustanovením, že v budoucnosti nelze zříditi nového patronátu, a příkazem biskupům daným, působiti na patrony, aby se vzdali práva patronátního za výhody rázu čistě spirituálního. Kdyby však patroni nechtěli se podrobiti novému směru, mají platiti dosavadní předpisy v jednotlivostech reformované. Předpisy o patronátu čteny byly, jak jdou za sebou. Účelem této metody jest, aby členové semináře naučili se rozuměti církevním zákonům v původním znění a pracovati přímo na základě pramenů. Její výhodou jest, že prohloubí se tak znalost pozitivního církv. práva. Prof. H. vynasnažil se, aby všechny otázky byly členům jasné, doprovázeje čtení zajímavými podrobnými výklady a vysvětluje věci obtížnější třebas i několikrát s trpělivostí hodnou uznání. Možno také plným právem říci, že všichni členové si odnesli ze semináře velký zisk. Celý postup směřoval k tomu, aby vědomostí, získaných během výkladu, mohlo býti užito při sepsání práce na thema „Co pozměnil Kodex na patronátu“, na niž byla vypsána cena. Podle výsledku soutěže bude lze posouditi, zda a jak dalece snahá prof. H. měla úspěch.

F. Bažant.

Staf o proseminářích v posledním sešitu „Všehrdu“ zahájena jest zmínkou o trapném dojmu, jaký kolikrát činí zkoušky „z práva obchodního, směnečného, z řízení civilního i trestního“, kde viděti, „že kandidát nemá nejmenší znalosti praktického života právního. Musí odpovídati na těžké mnohdy otázky teoreticko-právní, a neví, jak věc vypadá v životě a ve skutečnosti. Mluví o trassátovi, trassantovi, remit-

tentoví, indossatáři atd., a neviděl směnky, musí vyjmenovati náležitosti vkladní listiny, všeobecné i speciální, a neví, jak má si věc představití,“ atd. — Z výroku tohoto musil by si každý čtenář, nemající v tom směru vlastní zkušenosti, učiniti, speciálně pokud jde o právo obchodní a směnečné úsudek, jenž neshoduje se se skutečností, a to ani co do výsledků při zkouškách, ani co do postupu při přednáškách. Pan pisatel statí, o niž jde, dal se tu (nechci pochybovati o jeho bona fides), patrně asi zanícením pro svou myšlenku o proseminářích, svěsti ku tvrzení z největší části nesprávnému. Pokud jde nejprve o zkoušky, tu podle zkušenosti nás obou nominálních profesorů obchodního a směnečného práva — a potvrdí to zajiště i ostatní páni zkušební komisari — jest to jen mizivé procento případů, ne-li snad jen zlomek procenta, o nichž nabyli jsme trapného dojmu výše vylíčeného. Nad to pak i v těchto velmi vzácných případech, kde kandidát směnky neviděl, jest to přičísti, pokud jde o našeho posluchače, výhradně na jeho vrub; vždyť bude moci zajisté sám p. pisatel, ač-li byl nebo jest posluchačem naší fakulty, z vlastní zkušenosti potvrditi, že se každý návštěvník přednášek o právu směnečném na naší fakultě se směnkou ať již z jejího formuláře,¹⁾ ať již z opětovných ukázek jejích originálů i faksimilií, nejenom může, nýbrž, nezavírá-li oči, musí obeznámiti. Při tom nehledím ani k tomu, že právě ve směnečném právu vyžadují i theoretické výklady trvalého téměř dovolávání se příkladů praktických. Onen, třebaš mizivý, počet kandidátů zkušebních, kteří směnky neviděli, může se tudíž rekrutovati, pokud jde o posluchače naší university, jen z těch, kdo na ní „studují“ — in absentia. Takovýmto by však arci nepomohla ani instituce proseminářů.

Ještě však několik slov o návrhu na jich zavedení. V proseminářích mají se podle něho probíratí otázky „formálně-právní“. Ze souvislosti vyplývá, že nemůže to znamenati jen otázky formálního práva, i byl by tu na snadě výklad (snad ani nespadaající plně s tím, co při tom zamýšleno), že mají býti předmětem proseminářů praktická cvičení ve smyslu návodu k sepisování smének, obchodních listin a pod. Proti takovýmto cvičením bych se arci musil, a plně se mnou v tom souhlasí také p. kolega Wenig,²⁾ rozhodně vysloviti, ježto na fakultu nenáleží; získání těchto znalostí, pro život praktický zajisté velmi důležitých, opatřiti mohou, pokud neděje se tak praxí samou, odborná učiliště, po případě kursy na nich, nikoli pak universita. Arci však souhlasím úplně s tím, aby posluchačům, pokud dopouští toho vědecký úkol akademických výkladů, dostalo se příležitosti získati již na fakultě obraz také o praktické stránce různých právních institucí v rozsahu širším než tomu jest dnes. Bude tomu brzy patnáct let, kdy Živnostenská banka k mé intervenci věnovala naší fakultě krásně vypravenou sbírku formulářů a ukázek cenných papírů bankou vydaných, kterážto každého roku v posluchačstvu opětovně cirkuluje. Takovéto sbírky a ukázky daly by se zajisté rozhojnití a mohly by — dříve než bude

¹⁾ Po několik prvních týdnů přednášek o právu směnečném připravují posluchači pro každou hodinu na tabuli text směnky.

²⁾ Praktickým cvičením pro příští rok ohlášeným míní p. prof. Wenig, jak mi sděluje, právně-vědecký rozbor praktických případů.

lze v nové budově fakultní zařídití pro to zvláštní jakous výkladnu nebo „museum“ učebních sbírek a pomůcek — býti v seminární knihovně v úředních hodinách pohotově k volnému nahlédnutí posluchačům.

Prof. Dr. K. Hermann-Otavský.

Přehled zákonodárství republiky československé.

Vládním nařízením ze dne 6. listopadu 1920, čís. 608 Sb. z. a n., zrušují se okresní školní rady v Čechách a ve Slezsku. Na jejich místo a se stejnou pravomocí vstupují na dobu přechodnou (než dojde ku zřízení župních rad školních podle § 3 až 16 zákona ze dne 3. dubna 1920, čís. 292 Sb. z. a n.) v každém okrese školním okresní výbor školní. Skládá se z přednosty okresního politického úřadu jako předsedy, z odborných referentů (= okresní školní inspektoři ustanovení ministerstvem školství a národní osvěty), ze zástupců učitelstva (na 100 učitelů v okrese jmenuje předseda zemské školní rady dva zástupce; je-li učitelů v okrese 100—200, tři; více než 200 učitelů má 4 zástupce, při čemž má se přihlížeti poměrně k učitelům po případě z různých jazykových skupin) a ze zástupců občanstva. Těchto jest dvakrátě tolik jako zástupců učitelstva. Jsou jmenování předsedou zemské školní rady na návrh předsedy okresního politického úřadu z různých politických stran podle zásady poměrného zastoupení. Stejným způsobem jmenují se náhradníci. Zástupcem jak učitelstva tak občanstva může býti občan republiky československé, 26 let starý mající aktivní právo voličské a bydlící ve školním okrese. Nemají-li těchto podmínek, ztrácí členství v okresní radě školní. Kromě toho může předseda zemské školní rady zástupce tyto kdykoli členství pro závažné důvody zprostiti. — Politická organizace (kterákoli!) v okrese může proti jmenování občanstva do 14 dní po oznámení jmenování podati proti tomuto rozklad, s tím účinkem, že jmenování nebude platnosti teprve po schválení ministrem školství a národní osvěty. Při ostřejších poměrech stranických naskytá se tu pole k různým šikanám. — Ve městech tvořících samostatný okres školní zřídí se na místě dosavadních okresních rad školních městské výbory školní. Složení jejich jest obdobné, až na předsedu; tu jest jím starosta města. — Stane-li se okresní nebo městský výbor školní jakýmkoli způsobem neschopným vyvíjeti svou činnost, vykonává jeho pravomoc předseda.

Nařízením vlády ze dne 26. listopadu 1920, čís. 630 Sb. z. a n., o náhradových knihách a náhradových bankách. — Podle IV. části zákona náhradového (čís. 329 Sb. z. a n. z roku 1920) stává se náhrada za převzatý majetek, jakmile jest pravoplatně určena, pohledávkou bývalého vlastníka proti státu. Peníz, z náhrady na vlastníka připadající, může stát mu vyplatiti hotově nebo jej dá zapsati jako pohledávku do náhradové knihy. Kniha tato jest knihou veřejnou a vede se pro Čechy u zemského soudu v Praze (úřad pozemkových knih), pro Moravu a Slezsko u zemského soudu v Brně (taktéž úřad pozemkových knih), pro Slovensko u sedří v Bratislavě a Košicích, pro Podkarpatskou Rus u sedrie v Užhorodě. — Náhradová kniha skládá se z listu náhradového věřitele a náhradové pohledávky (list A, oddíl I. a II.) a z listu závad (list B). Pro každého náhradového věřitele zřídí se samostatná vložka. Taktéž pro každého spoluvlastníka. — Náhradová kniha jest vedena podle zásad knihovního práva, a to práva bývalého rakouského. (§ 9 cit. nař.) První zápisy náhradových pohledávek podle usnesení rozvrhového jsou zproštěny poplatků, jinak platí předpisy poplatkové pro řízení ve věcech knihovních. — Finanční operace, jež plynou z provedení pozemkové reformy, provádějí veřejné ústavy úvěrové. Účetní a pokladní službu stran náhradových pohledávek vykonávají banky náhradové. Mohou to býti Hypoteční banka česká v Praze, Hypoteční banka moravská v Brně, Slezský pozemkový úvěrní ústav v Opavě a spořitelny podle spořitelního zákona, pokud budou službou tou Pozemkovým úřadem pověřeny. Pohledávka

bývalého vlastníka zabrané půdy, zapsaná v knize náhradové, jest vůči státu a náhradové bance nevypověditelná, banka však může ji vypověděti čtvrtletně a zaplatiti ji buď hotově nebo umořitelnými dílčími dluhopisy ve stejné jmenovité hodnotě jako pohledávka; dluhopisy jsou záručitelný 3%. Dluhopisy tyto jmenují se „V ý k u p n í l i s t y“. Papíry tyto majitelé svědčící vydávají společně náhradové banky po předchozím souhlasu Pozemkového úřadu a ministerstva financí. Banky náhradové budou vydávati také dílčí dluhopisy, jimiž budou vyplaceny pohledávky bývalých knihovnických věřitelů zabraného statku. Papíry tyto budou znamenány na pražské burse pro cenné papíry. — Poskytovateli úvěr držebnostní podle § 4 úvěrového zákona jsou oprávněny: Hypoteční banka česká a moravská, Slezský pozemkový úvěrní ústav v Opavě a ty spořitelny, které mají nebo dostanou právo vydávati dílčí dluhopisy, požívající sirotčí jistoty. Papíry tyto mají název: „P o z e m k o v é l i s t y ú v ě r o v é“. Úvěr poskytuje se odevzdáním těchto dluhopisů ve jmenovité hodnotě, jež se rovná částce vypůjčené, nebo vyplacením kursovní hodnoty jejich v hotovosti. — Podmínky výjeje těchto papírů jsou stejné jako u „Výkupních listů“. — Dozor nad těmito bankami, pokud vykonávají finanční operace, provádí Pozemkový úřad svými orgány.

Vládním nařízením ze dne 3. prosince 1920, č. 634 Sb. z. a n., na základě zákona o organizaci soudů z r. 1920 č. 270 Sb. z. a n., zřizuje se při soudní tabuli (= obdoba vrchního zemského soudu) v Košicích oddělení s příslušností pro soudy autonomního území Podkarpatské Rusi. Veškerí zaměstnanci tohoto oddělení patří do statu soudních zaměstnanců Podkarpatské Rusi. Ve věcech soudní správy platí zákony a nařízení platné pro Podkarpatskou Rus. Hlavní státní zástupce v Košicích vykonává svůj úřad prozatím v celém okrsku soudní tabule Košické, tedy i na území Podkarpatské Rusi. Jeho první náměstek má býti jmenován v prvé řadě ze stavu konceptního úřednictva justičních úřadů Podkarpatské Rusi. — Nařízením tímto položen počátek soudní organizaci autonomní Podkarpatské Rusi. (Viz § 3. ústav. listiny.)

Vládním nařízením ze dne 3. prosince 1920, č. 635 Sb. z. a n., organizuje se na základě § 3. zákona ze dne 2. prosince 1918, č. 3 Sb. z. a n., při nejvyšším správním soudě v Praze zvláštní senát, jehož úkolem jest rozhodovati kompetenční konflikty mezi řádnými soudy ze strany jedné a správními úřady, resp. nejvyšším správním soudem ze strany druhé. Senát tento (§ 3. zákona z 1918 č. 3. Sb. z. a n.) skládá se ze 3 členů nejvyššího soudu a ze 3 členů nejvyššího správního soudu. Předsedu tohoto senátu jmenuje vždy na dobu 3 let vláda. — Návrh na řešení kompetenčního konfliktu vznésti může strana súčastněná na věci, jejíž příslušnost jest sporná, nebo úřad či soud, o jehož příslušnost jde. Návrh tento dodává se i ostatním účastníkům sporu k projevu — k účastníkům jest čítati netoliko soud či úřad proucí se o příslušnost, nýbrž i strany, v oně věci, k níž příslušnost se stala spornou — načež v sezení nevěřejněm se rozhodne: buď návrh se zamítne jako nepřipustný, nebo ve formě rozsahu, který orgán státní: úřad nebo soud jest příslušným pro dotčenou věc. (§ 6 cit. zák.) — Nejvyšší správní soud vede podatelnu a spisovnu tohoto senátu, obstarává výpravu jeho vyzízení; sezení tohoto senátu konají se v místnostech nejvyššího správního soudu. Diety členů nejvyššího soudu, kteří musí se z Brna dostavovati do Prahy k sezením tohoto senátu, jdou na účel nejvyššího soudu v Brně. (Pokračování.)

K článku „Právnická fakulta pařížská“. Kolega Drbohlav ve svém psaní ze dne 14. ledna 1921 nám píše, že nebylo jeho slovům o životě v Paříži dobře orzuměno a vysvětluje poměry životní takto: „Konečné informace o cenových poměrech jsou vzaty z léta 19. a v nejlepší naději v projevující se „vague de baisse“. Ta zatím za krátko po slibném počátku zanikla, změnila se naopak ve „vague de hausse“ a po mém návratu do Paříže v listopadu (1920) našel jsem ceny všude vyšší

než v létě. Je dále nutno podtrhnouti větu, že se 460 franky vystačí tělo studentovo, ale nic víc — jak plyne z věty „při čemž ovšem na duševní potřeby není počítáno“ — t. j. drahé knihy, přednášky, studijní poplatky, z nichž se neslevuje, divadla atd., v tom naprosto zahrnuta nejsou. Na to se musí doplňovat nějakou vlastní činností se stálým zřetelem, aby tím studium netrpělo. Na základě jednoho nainviho dopisu, který — nedopouštěj nebe — bylo by možno snad generalisovati, pokládám tuto interpretaci za nutnou, aby se nestalo neštěstí, aby si u nás mnohý mladý muž neřekl: „dá prý se krásně vyjit se 460 franky, já při své šetrnosti vyjdu se 300“ a nerozejel se sem v této illusi, nežil tu pak v zbědovaných poměrech a mne neproklínal, neboť 460 franků je dobré existenční minimum minima. Důkazem, že v Paříži život velmi podražil, jest nová zpráva z 8. února 1921, že čeští stipendisté tamější podali hromadnou žádost za zvýšení. Patrné poměry nejsou valně lepší našich. Red.

Spolkové zprávy.

Vraťte knihy Randova fondu. Při revisi knihovny Randova fondu jsme shledali, že mnoho kolegů nevrátilo ani jedné z knih, které si vypůjčili před válkou, za války i po ní. Summy peněžní za tyto nevrácené knihy jdou za nynější drahoty tiskopisů do set korun čs. Kolegové kteří nevracejí knih, ač lhůty již dávno prošly, dopouštějí se tak dvojnásobné škody: poškozují spolek finančně, odmítajíce mu materiální prostředky, pro jeho četné úkoly znemožňují podporovati kolegy stejně nemajetné jako byli oni a v nynějších těžkých sociálních poměrech ještě potřebnější. Vraťte proto, kolegové, všechny knihy z Randova fondu vypůjčené neprodleně, jestliže minuly Vaše lhůty. Uřaduje se v knihovně R. f. každou středu od 5—6 hod. več. ve výborovně v Karolinu. Zjistili jsme, že někteří kolegové prodávají knihy vypůjčené, s podmínkou „čestného závazku nescizitelnosti“. Varujeme před dalším prodáváním a upozorňujeme, že zjistíme podle signatur tyto členy a budeme je bezohledně pranýřovat v časopise. Kolegové, kteří žádali o vypůjčky knih v zimním semestru a dosud si jich nevyzdvihli, nechť tak učiní některou středu od 5—6 več. v Karolinu.

Zpráva litografická. Právě vyšlo: Kapras, Přehled právních dějin zemí koruny české; Prušák, Trestní řízení; Heyrovský, Civilní proces římský (litogr.). Chystá se a v krátké době vyjde: Miříčka, Trestní právo hmotné, část zvláštní; Hermann Otavský, O obchodech a Smlouva Trhova; Hora, Civilní řád, díl II. Všechny tyto přednášky vyjdou ještě během prázdnin velikonočních.

Redakční rada ve své schůzi 16. února 1921 usnesla se pořádati opět jako roku loňského rozšířenou schůzi, jichž by se mohli účastniti i ostatní členové spolku. Na schůzích těchto přednese určený referent referát o některé aktuální otázce. Výsledek debaty bude pak uveřejněn v časopise. Redakční rada usnesla se také vyzvati výbor spolku, aby vypsai opět ceny ku přednáškovému konkursu jako roku loňského.

Zpráva pořadatele vycházek. V letním semestru chystá se řada vycházek: do Zemských desk, do Zemského archivu, do Obchodního rejstříku a do různých jiných ústavů pro právníky důležitých. Upozorňujeme kolegy na podniky tyto již předem a vyzýváme je, aby věnovali jim více pozornosti, aby činnost pořadatele vycházek nebyla bržděna jím netečností.

Redakční sdělení. Příští číslo našeho časopisu vyjde 15. března 1921. Vyzýváme kolegy, aby si vycházející sešity pravidelně odebírali, po případě, aby si je dali zasílati poštou. Veškeré příspěvky, dotazy a red. výtiskv buďtež zasílány na adresu: S. C. P. Všehrd, Praha I., Ovocný trh 3. Rukopisy se nevracejí.